

jem; Bizantija pa je prav čudna skovanka. Način izražanja često naravnost izziva ugovor, tako n. pr. trditev, da si vsled nizke stopnje civilizacije nismo o h r a n j l i lastnih historičnih zapiskov (I, 44). Pisatelj je hotel pač le reči, da si jih nismo mogli ustvariti, ker bi kdo sicer menil, da smo jih v svoji nekulturnosti nalašč uničevali. Kako pride do tega, da naziva težko pokosovsko borbo agonijo?

Opis zgodovinskih dogodkov je često prav nenakomeren; objektivni način presoje in razlage preide marsikaterikrat v široko razpletena subjektivna razmotrivanja, ki že ne sodijo več v delo, ki naj ugotavlja le suha, dognana dejstva. Podrobna zgodovina političnega življenja zadnjih desetletij gre tudi močno preko okvira sintetičnega pregleda, dasi bo ravno ta del naše bližnje polpreteklosti morda marsikoga najbolj zanimal. Nesmiselna je trditev, da so Hrvati zato, ker so težili za združenjem vseh hrvatskih dežel v eni Veliki Hrvatski, smatrali svojo pripadnost k monarhiji kot definitivno, — Srbi, ki so podpirali Khuena v Hrvatski in italijanaše v Dalmaciji, pa da so bili državniško dalekovidnejši. Melik sam pravi v isti sapi, da so hrvatski pravaši zahtevali s u v e r e n o državo od Soče pa do Vardarja: Hrvati in Srbi so imeli torej isti cilj, le žarišče in iztočišče je bilo različno. Tudi sicer zasledimo v knjigi marsikaka protislovja; tako pravi o celjskih grofih, da so dobili l. 1436. samostojno državo, v naslednjem stavku pa trdi, da so se Habsburžani šele bali, da bi si Celjani ne ustvarili samostojne države. O bogomilih, ki so započeli tudi važno socialno gibanje, čitamo, da so imeli pristna narodna imena, kar da je bilo pri drugih kristjanih, tudi Bolgarih in Srbih, izključeno; na drugem mestu pa zopet, da je bilo celo na Hrvatskem običajno, da so k ljudskemu, n a r o d n e m u imenu pri krstu dali še eno tuje, latinsko ali grško ime (I, 93, 116).

V zadnjem snopiču naj bi bile popravljene tudi številne tiskovne napake, zlasti mnogo pogrškov gre na račun letnic, ki jih gotovo ne bo znal čitatelj — saj vseh ne — sam popraviti. Da so Senjani ubili Rabatto leta 1611., pa menim, da ne gre na rovaš tiskovne pomote; umor se je izvršil ob novem letu 1602. Enako je z besedo »Landesstände«, s katero je hotel pisatelj pojasniti pomen deželnih stanov; Nemcu so to le »Landstände«. Ako je bil že potreben nemški izraz, naj bi bil tudi pravilen.

J. Mal.

Namen, razvoj in organizacija obrtnega in strokovnega šolstva drugod in pri nas. Spisal Mihael Prešl, profesor na državni obrtni šoli v Ljubljani. — 1920. Založil Urad za pospeševanje obrti kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani. Natisnila Učiteljska tiskarna.

Urad za pospeševanje obrti je storil z izdajo zgoraj omenjene knjižice veliko uslugo slovenskemu obrtnemu in trgovskemu občinstvu, kakor tudi državi sploh, zakaj razvita obrt in industrija spadata med glavne faktorje vse narodne obrane.

Pisatelj je svojo izvrstno razpravo razdelil v dva dela.

V prvem delu nam dokazuje, kako velikanski pomen pripisujejo druge države obrtnemu šolstvu in v

drugem delu nam podaja navodila, program in načela, po katerih naj uravnamo svoje obrtne šolstvo.

V prvem delu nam torej v kratkih preglednih stavkih oriše zgodovino, razvoj in organizacijo obrtnega šolstva v posameznih modernih državah, kakor na Francoskem, Angleškem, v Belgiji, v Švici, Nemčiji in Rusiji, Ameriki in bivši avstro-ogrski monarhiji. Naravnost čuditi se moramo, kaj vse so ustvarile te države na obrtnem polju. Z organizacijo obrtnega šolstva v bivši Avstriji se pisatelj peča bolj obširno, to pa iz raznih tehtnih razlogov, predvsem pa radi tega, ker je Avstrija na obrtnem polju izrabila vse dobre naprave in iznajdbe in ker smo mi tudi dediči avstro-ogrske države. Zlasti poglavje bivše Avstrije je za nas velezanimivo.

V drugem delu svoje programatične razprave nam podaja pisatelj nekaj smernic o organizaciji obrtnega in strokovnega šolstva v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev. Navaja nam najprvo dosedanje učne inštitucije, nato obravnava upravo in program obrtnih šol. Za splošnimi načeli nam navaja posebna načela, misli in razne predloge za organizacijo obrtnega šolstva.

Razloži nam pomen višjih obrtnih in tehničnih srednjih šol in delovodskih šol. Nato nam razlaga potrebo strokovnih šol za posamezne obrtne panoge kakor za fino mehaniko, keramiko, optiko, grafiko, za glasbene instrumente, za razne lesne, kovinske in usnjarske obrti, za žensko in moško domačo kakor tudi tekstilno industrijo. Posebno važni so specialni strokovni tečaji za elektrotehniko, za nove stavbne načine kakor za železobetone, za nove stroje, za gradnjo turbin (parnih, vodnih, plinskih), za gradnjo avtomobilov in tečaji za prometna sredstva sploh (železnice, pošta, telegraf, telefon itd.). — Govori na kratko o potovalnem pouku in bolj na široko o obrtno-nadaljevalnih šolah. Poudarja zlasti pomen centralnih zavodov za obrt. Omenja veliko potrebo strokovnih preizkuševališč za vse večje obrtne in strokovne šole. Končno omenja velik pomen obrtno-strokovne literature za učence in učitelje kakor tudi za mojstre. Opozori tudi na veliko važnost temeljite izobrazbe strokovnega učiteljstva. Sprožil je tudi velevažno misel o obrtnih državnih ustanovah za učence in absolvente obrtnih šol, ki bi se s pomočjo štipendij še na tujih strokovnih šolah specializirali v svojih strokah.

Dr. Val. Rožič.

UMETNOST.

Zbornik za umetnostno zgodovino. Urejuje dr. izidor Cankar. Leto I., št. 1, 2. Ljubljana, 1921. Izdaja Umetnostno-zgodovinsko društvo v Ljubljani. Izhaja štirikrat na leto in stane v Jugoslaviji 100 K, v inozemstvu 15 fr.

Z Zbornikom smo dobili prvo znanstveno glasilo za umetnostno zgodovino, ki se doslej pri nas sploh ni sistematično gojila. Kljub mnogoštevilnim, po vseh mogočih glasilih raztresenim noticam in člankom posameznikov, n. pr. pokojnih J. Flisa in dr. A. Stegenška, dalje msgr. V. Steske, dr. Jos. Mantuanija, Jos. Dostala i. dr. je naše domače gradivo tako malo in tako le presledkoma obdelano, da še vedno ni mo-